

AMB BICICLETA PER LES MUNTANYES DEL PAMIR

Inici / final: Dushambé (Tadjikistan) / Osh (Kirguistan)

Distància: 1.481Km

Desnivell acumulat: + 17.680m

Altitud min/max: 706m/ 4.651m

10 Ports de muntanya: Shaguirdash (3.252m), Maisara (4230m), Koitezek (4.270m), Niezatash (4.137m), Akbaital (4.651m), Uy Buluq (4.232m), Kizil-Art (4.336m), Lenin Peak Base Camp (3.800m), Taldyk (3.615m), Chyrchik (2.389m).

Època de l'any: de finals de maig a principis de novembre, sent els mesos de juny, juliol i agost els més idonis.

Estat de la carretera: força dolent. El 70% de la ruta és sobre carreteres d'asfalt trencat o de mala qualitat i el 30% sobre pistes sense asfaltar.

Dies recomanables: 17-23 dies pedalant (en funció del recorregut escollit i el ritme) + 6 dies entre vols i dies de descans.

Mapa utilitzat: The Pamirs. Tourist Map of Gorno-Badakhshan. 1:500.000. Gecko Maps, Suïssa 2016.

La ruta per les Pamirs és una d'aquelles travesses per fer amb bicicleta que un cop t'assabentes de la seva existència, acostumen a quedar-te gravades a la ment gairebé com una tasca pendent no completada. I és que només d'obrir el mapa per imaginar possibles recorreguts ja t'adones que requereix anar mentalitzat. En quins punts trobaré aigua i menjar? La bici resistirà? Les glaçades seran tan contundents com diuen? I moltes preguntes més que només troben resposta en el propi camí.

Pels habituals de les rutes d'aventura amb bici de muntanya o de cicloturisme per carreteres a gran altitud, la Pamir Highway és una de les destinacions que desperta més interès i concentra la major quantitat de ciclistes. Juntament amb la ruta Leh – Manali a l'Himàlaia Índi i la Karakorum Highway situada entre les muntanyes de l'Hindu Kush i l'Himàlaia, són les tres destinacions que rivalitzen en popularitat per ser les carreteres més altes del món.

El traçat de la Pamir actual, va ser construït per enginyers militars soviètics a la dècada del 1930 per facilitar menjar i provisions a les tropes de la URSS i es presumeix de ser una ruta que resta oberta tot l'any. Però aquest itinerari ja formava part dels antics camins de la Ruta de la Seda, on inclús Marco Polo va deixar constància en el seu llibre de ser un lloc totalment inhòspit: de lo inhòspit del lloc en el seu llibre de memòries:

“S'estén aquesta plana al llarg de XII jornades i es diu Pamer, però conforme avança, el camí està desèrtic i no hi ha cap poblat n'hi s'hi troba herba alguna, de manera que convé que els viants que van de pas portin amb si l'avituallament. Tampoc es topa amb cap animal pel gran fred i la molta alçada, ja que no podrien trobar aliment. Encara que es

pugui encendre foc, a causa de la grandíssima fredor de la terra no brilla com llueix en els altres llocs ni té tanta força que valgui per coure.”

La ruta habitual de les Pamirs comença a Dushambé (capital del Tadjikistan) i finalitza a Osh (Kirguistan). La distància total ronda els 1250 km, però un cop estàs immers en l'aventura de les Pamirs és difícil no sortir de la carretera principal per anar a descobrir les valls adjacents del Wakhan, Bartang, etc. i acabar sumant alguns centenars de quilòmetres més per un terreny remot sense asfalt ni gaires llocs on avituallar-te. Escollir l'itinerari és una de les primeres decisions que cal prendre. Per això, en aquest article, farem un breu repàs de les diferents opcions que se'ns presenten sobre el terreny.

1a Part

De Dushambé a Kala-i-Khum. El primer gran port de muntanya

Per arribar a les Pamirs des de Dushambé (direcció més habitual per realitzar la ruta) ja es planteja el primer dilema de quin itinerari seguir. Per arribar al poble de Kala-i-Khum, bàsicament tenim dos itineraris possibles; seguir la M41 (Pamir Highway) o agafar la ruta per la carretera sud. Actualment, la carretera “bona” que està oberta tot l'any i té poc desnivell és la carretera del sud, però a l'estiu, la calor pot arribar a superar els 30-35º amb facilitat. En canvi, per la M41 passarem per pistes sense asfaltar, rodejats per valls i congostos espectaculars fins a superar el port de muntanya de Saghirdasht situat a 3.252 metres d'altitud. Aquest pas de muntanya per la ruta nord representa una de les etapes reina de la travessa i un espectacle per a tots els sentits. El desnivell acumulat és important i la baixada és feixuga i llarga. Tota una declaració d'intencions del que ens espera d'ara endavant.

2a Part

Des de Kala-i-Khum a Khorog. Resseguint la frontera entre el Tadjikistan i l'Afganistan.

Aquesta secció de la ruta és un dels principals maldecaps de totes les Pamirs. La carretera és especialment dolenta i polsegosa, la calor és sufocant i les possibilitats d'avituallar-te són més aviat escasses. Aquesta carretera escarbada a la roca ressegueix el riu Panj durant tot el trajecte. És un riu majestuós que fa de frontera natural amb Afganistan. En tot el seu recorregut (246 km), només hi ha un pont que uneixi els dos països i, tot i que la carretera que seguim està molt trencada i cal vigilar amb les esllavissades, pel costat Afganès la situació és molt més complicada.

La relació entre les dues lleres del riu és mínima, però en molts punts de la vall la distància és tan petita que arribaries a tocar l'altre extrem llançant una pedra. Durant tres dies seguits, recorrem aquest riu engorjat entre grans parets rocoses que de tant en tant s'obren modestament per permetre alguns cultius de regadiu. Si la vall s'obre pel costat est, hi trobem alguna comunitat Tadjik i, si s'obre pel costat oest, afloren les cases construïdes amb adobe de les comunitats afganeses. Rushan, situat a 50 km de Khorog, és l'únic poble que ens permet abastir-nos de provisions si decidim fer la travessa per la vall del riu Bartang.

La vall del riu Bartang.

Aquesta és una de les valls menys concorregudes pels ciclistes i que conté una alta dosi d'aventura i incerteses per estar deshabitada i pel nombre de rius que cal creuar. Pràcticament està tota sense asfaltar i caldrà planificar bé la ruta i l'equipatge per afrontar un tram d'entre 150 i 200 km sense presència humana. Malgrat tot, és una de les rutes possibles i que ens enllaça de nou amb la M41 a l'altura de Karkul després d'uns cinc dies de ruta des de Rushan. Les persones que han viatjat per totes les valls de la regió, comenten que ofereix les vistes més variades i pintoresques de tot el Pamir. Per contra, aquest itinerari no té cap coll de muntanya en tot el seu recorregut, ja que la carretera va guanyant altura a poc a poc fins a situar-se per sobre dels 4.000 m, deixant enrere la majoria dels colls emblemàtics de les Pamirs. Tot i això, els al·licients que ofereix aquesta vall són molts i actualment és un dels recorreguts més atractius pels ciclistes que volen explorar nous territoris.

3a part.

Wakhan, M41 o Shakh dara Valley? Tres opcions per pujar a l'altiplà de la Pamir.

Khorog, situada a 2.100 m és la capital administrativa de la regió autònoma de Gorno-Badakshan, té una població de poc més de 30.000 habitants i certa infraestructura educativa, cultural, mèdica i comercial. És la ciutat on la majoria de ciclistes i viatgers aprofita per descansar un dia o dos. Està situada en un terreny relativament planer a la confluència dels rius Panj, Shakh dara i Ghund. Aquests rius representen les tres opcions que tenim per seguir la ruta. Una decisió que cal prendre sense presses després d'una bona estona de contemplar el mapa i imaginar-se cada un dels itineraris. Decidir és renunciar, però qualsevol de les 3 valls que hi ha per escollir, l'aventura està assegurada i plena d'al·licients.

La primera opció per la majoria de ciclistes és la vall Wakhan que segueix el riu Panj. És una vall llarga i ruda que, com en les anteriors etapes, segueix en tot moment la frontera amb l'Afganistan per una pista en molt males condicions. Són especialment dures les últimes dues etapes des de Langar situat a 2.800 m fins a connectar altre cop amb la M41, uns 20 km abans d'arribar al poble d'Alichur. Aquest tram de 110 km sense presència humana i on cal creuar el coll Khargush a 4.344 m representa un dels reptes esportius més importants de totes les Pamirs.

La segona opció és per la mateixa M41 o Pamir Highway. Aquesta és l'opció més ràpida i menys compromesa per la bona qualitat de l'asfalt i per ser la ruta principal de caravanes de transportistes. El coll de Koitezek situat a 4.271 m no presenta grans complicacions.

Finalment, la tercera opció, situada entremig de les dues anteriors, és la vall del riu Shakh dara. Molt probablement sigui la ruta menys coneguda de totes les Pamirs. Nosaltres ens decantem per aquesta última opció per ser la única vall de la qual no en tenim cap referència d'altres ciclistes o motoristes que viatgen per la zona. Tan sols sabem que la vall que té bones vistes al cims K. Marx (6.726 m) i F. Engels (6.507 m) i que la pista que creua el coll de Maisara a 4.228m només l'utilitzen alguns pastors que fan la temporada estival a dalt de les muntanyes. En aquesta ruta BTT, la falta d'oxigen i la dificultat tècnica de la pista, fan que haguem d'empènyer la

bicicleta en diferents moments, però l'esforç es veu recompensat per les vistes immenses de valls amples, glaceres i cims rocosos. Pujar a l'altiplà de les Pamir és una de les experiències més gratificants de tot el viatge; la solitud del lloc i l'adrenalina de situar-te en un punt de no retorn, marca un punt d'inflexió de tot el que ens ha precedit des de que vam sortir de Dushambé.

4a part.

L'altiplà del Pamir

Després de creuar el coll Koitezek (4.270m), deixem enrere les poblacions Tadjiks de descendència persa per endinsar-nos en la cultura Kirgui d'origen turquí-mongol. Abandonem les valls fondes i els congostos escarpats per obrir l'horitzó a les grans planúries desèrtiques del Pamir. Aquest és un dels grans regals de viatjar amb bicicleta. Suficientment ràpida com per arribar lluny i, alhora, suficientment lenta per poder copsar els detalls de cada lloc per on passem. Llibertat per anar a on vulguis, de parar a qualsevol lloc i en qualsevol moment i autonomia per decidir on volem descansar i menjar. I amb aquesta filosofia de viatge, ens desviem de la M41 abans d'arribar a Alichur per perdre'ns per pistes i camins de la zona del llac Bulunkul (3.737m). En aquest desert, hem trobat coses tan sorprenents com caravanes de camells, muntanyes de mil colors, guèisers d'aigua termal i ruïnes d'antics pobles de pastors. I és que a cavall de les nostres muntures d'alumini, conscients del privilegi que això suposa i amb el màxim d'humilitat i respecte, ens delectem deambulant per aquest territori immens d'altiplà situat entre els 3.500 i els 4.500m d'altitud.

Es fa difícil imaginar-se com n'ha de ser de dura la vida en els pobles d'Alichur (3.863m), Murghab (3.630m) o Karkul (3.923m); atrapats i alhora, aïllats entre ells pels colls de muntanya Niezatash (4.137m), Akbaital (4.651m) i Kizil-Art (4.336m). Com n'ha de ser de llarg l'hivern en aquesta terra erma on el vent i el fred ho crema gairebé tot i la neu cobreix per complet la carretera que els connecta a les ciutats. Però el cert és que la vida s'aferra en les condicions més adverses i és prou habitual trobar cases i yurtes enmig del no res on hi viuen pastors de yaks, cabres i xais durant els mesos d'estiu. També és molt freqüent pedalar sota l'atenta mirada d'àguiles, marmotes vermelles i petits rosegadors. I, tot i que els ibex, llops, lleopards de les neus i les cabres Marco Polo són més feréstecs i difícils de veure, els cranis exposats a les cases a tall de trofeu ens permeten imaginar la grandària d'aquests mamífers.

En aquesta àrea tan vasta i alhora tan poc poblada, també sorprèn la gran riquesa cultural que trobem en l'arquitectura, la música, l'artesania o les tradicions. Entre elles, les curses de cavalls i rituals d'aparellament eqüestre que es celebren un cop l'any al festival "At Chabysh" (el segon cap de setmana d'agost). Tenir la sort de passar per Murghab en el precís moment que es celebrava aquesta festivitat va ser una coincidència del tot inesperada. En definitiva, ens recorda que viatjar amb bicicleta no són únicament els quilòmetres i els desnivells acumulats que fas; al final de cada etapa, s'ha de poder improvisar i gaudir del temps suficient per conèixer la gent del país, alimentar-se bé i descansar; ja sigui parant als petits pobles, a les yurtes que pots trobar pel camí o sota el cel estrellat amb la teva tenda.

5a Part

El desenllaç al Kirguizistan. De Karkul a Osh passant pel cim Lenin.

El recorregut de Karkul a Osh es pot fer fàcilment amb tres dies de ruta. L'etapa que creua la frontera i arriba a Sari Tash considerem que és la més espectacular i la que presenta més dificultats. Des de Murghab, el vent se'ns va girar en contra i no ens permetia avançar. Les fortes ràfegues de vent ens expulsaven fora de la pista, ens tombaven les bicicletes i feia més difícil respirar. La duresa de les condicions d'aquesta etapa ens van esgotar per complet, no obstant això, els dos ports de muntanya - Uy Buloq (4.232m) i Kizil-Art (4.336m)- són impressionants i les sensacions que comporta deixar enrere el Tadjikistan després de tantes bones experiències és commovador. A més a més, entrar al Kirguizistan amb l'adrenalina d'un descens llarguíssim amb vistes espectaculars a la cara nord del Lenin Peak (7.134m) és un dels epígrafs més destacables d'aquesta aventura.

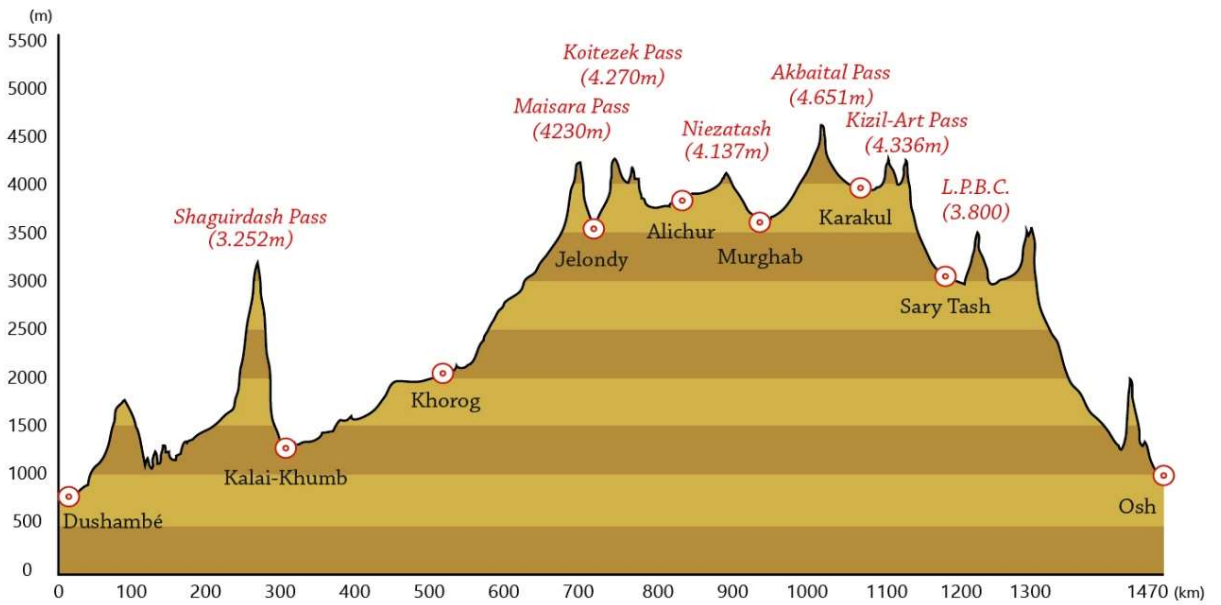
Com que no volíem que s'acabés el viatge i encara teníem un parell de dies de marge, vam decidir pedalar fins a l'últim punt ciclable del recorregut al Camp Base Avançat del Lenin Peak. A tocar de les glaceres, contemplant la majestuositat del massís, és el moment d'anar-nos mentalitzant que estem al final de la ruta. Que només ens queda descendir a la realitat del nostre dia a dia. A Osh, la capital del sud del Kirguizistan, hi trobem totes les comoditats i aliments que no existien a les muntanyes. Forma part de l'aclimatació a la vida urbana. És el moment de buscar cartons entremig del bullici dels mercats i empaquetar les nostres inseparables companyes de viatge per tornar a casa.

Aquest reportatge ha estat elaborat per en Feliu Fusté i la Xell Boix. Dos apassionats de la muntanya i dels viatges amb bicicleta.

Mapa de la ruta seguida

Perfil de la ruta seguida

PAMIR ROAD TRIP

	Inici	Final	Km	Desnivell +	D. -	Ports de Muntanya	Carretera %asfalt	Trànsit	Dificultat
1	Dushambé	Orbigam	94	1200	725		**** 100%	***	***
2	Orbigam	Acampada	63,5	1290	1290		*** 80%	**	***
3	Acampada	Tavildara	48,7	884	614		**20%	**	**
4	Tavildara	Kalai - Kumb	80	1550	2050	Shaguirdash Pass (3.252m)	** 10%	*	****
5	Kalai - Khumb	Kurgovad	57	775	556		**70%	**	**
6	Kurgovad	Qalot	75	1111	835		**80%	**	**
7	Qalot	Bunee	84	820	530		***80%	**	**
8	Bunee	Khorog	30	274	179		***90%	***	*
9	Khorog	Dirum/Vrang	70	1035	300		*** 65%	**	***
10	Dirum/Vrang	Javshangoz	52	820	344		* 0%	*	****
11	Javshangoz	Jelondy	52,5	817	727	Maisara Pass (4230m)	* 20%	-	*****
12	Jelondy	Bulunkul	74,5	987	776	Koitezek Pass (4.270m)	***45%	*	***
13	Bulunkul	Alichur	45	500	410		* 0%	-	****
14	Alichur	Murghab	105	560	786	Niezatash (4.137m)	**** 100%	*	**
15	Murghab	Akbaital	86	1058	493	Akbaital Pass (4.651m)	**** 80%	*	***
16	Akbaital	Karakul	47	208	475		**** 80%	*	**
17	Karakul	Sari - Tash	98,5	857	1564	Uy Buloq Pass (4.232m) Kizil-Art Pass (4.336m)	***75%	*	****
18	Sari - Tash	Tulpar Kol	71	1000	690	Lenin Peak Base Camp (3.800m)	** 50%	*	**
19	Sari - Tash	Gülchö	105	765	2286	Taldyk Pass(3.615m)	**** 100%	***	**
20	Gülchö	Osh	85	867	1390	Chyrchik pass (2.389m)	****100%	****	**
Total			1.424km	17.378m+		9 colls	** 70%	Molt poc	MD+

Aprop de la ciutat de Khorog

Cims K. Marx i F. Engels de 6.726m i 6.507m.

Sortim de la carretera principal per dirigir-nos al poble de Bulunkul

Llac Yashilkul situat a 3719m

Homes Kirguis al poble de Murghab

Curses de cavalls i rituals d'aparellament eqüestre que es poden veure al festival At Chabysh

Kizil-Art (4.336m), un dels 9 colls de muntanya més impressionants del Pamir.

Massís del cim Lenin